

Izhaja vsaki četrtki ob 11. uri dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Neirankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1.50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 K.

Rokopise sprejema uredništvo v Gorici, dvorišče sv. Hilarija št. 7.

Izdajatelj in odgovorni vrednik: **Ivan Bajt** v Gorici.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič) v Gorici.

Naročnino in naznana sprejema upravništvo v Gorici, Semeniška ulica št. 9. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunski ulci, na Josip Verdievem tekalšču nasproti mestnemu vrtu in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računijo po petit vrstah, in sicer: če se tiska enkrat 14 vin., dvakrat 12 vin., trikrat 10 vin. Večkrat po pogodbi.

Socijalno vprašanje

ali:

Odkod izvira siromaščina delavskega ljudstva.

VI.

Krivi socializem.

(Dalje.)

I. Sumljiva znamenja.

1. Socijalni demokratje so se pobratili z judovskimi bogataši. Na vsakem shodu branijo in zagovarjajo judovsko bogastvo. — A ne samo to. Socijalni demokratje so izročili vodstvo stranke judom. Kdor hoče biti torej socijalni demokrat, mora se dati voditi od judov. Resnično! Judje pišejo skoraj vse socijalistične časopise, n. pr. na Dunaju „Arbeiter Zeitung“ (urednik je jud dr. Adler) itd. — Judje so prvi voditelji stranke kakor n. pr. dr. Adler, dr. Verkauf, dr. Berstel, Morgenstern, Ingwer, Kohn, Schacherl, Fischer pri nas v Avstriji; Kohn, Feldmann, Schlesinger, Stern, Kugler, Meier na Ogerskem; Stadthager, Goldstein, dr. Wurm, dr. David, Katzenstein, Bernstein, Aaron na Nemškem itd. V Italiji je ravno tako kakor pri nas, čeprav je tam le malo judov v primeri z drugimi prebivalci. —

Vsak pameten človek se mora vprašati: kako se to zлага? Stranka, katera je napovedala boj kapitalizmu, drži z judi, ki imajo kapitale? Stranka, katera je napovedala boj izkoriščanju delavskega ljudstva, brati se s pijavkami? Stranka, katera je napovedala občno in večno bratstvo vseh narodov, da se voditi od naroda, kateri je sam poln sovraštva do drugih narodov in seje sovraštvo tudi med krščanske narode? Kako se to zлага? Kako se to sme? Kdo naj zaupa stranki, katero vodijo judje? Možje moji! Ako bi vam jaz rekel: Zložimo vsi svoj de-

nar in tržimo z njim, za voditelje naše trgovine pa postavimo jude, katerim poverimo torej ves denar, kaj bi vi rekli na to? „Judom niti enega križa!“ zakliče Štefan Lovišček.

Torej denarja ne bi zaupali judom, socijalni demokratje pa so srečo in dušo njim zaupali. Kateri pametni človek naj hodi za njimi?

2. Drugo sumljivo znamenje je, da socijalni demokratje ravno tako grdo napadajo duhovnike kakor liberalci. Zaganjajo se v katoliško cerkev in v duhovnike tako srdito, kakor bi bili oni krivi siromaščine delavskega ljudstva. Kako za božjo voljo?! Ali držijo bogatini in oderubi z duhovniki? Ali ni ravno nasprotno res, da vsi tisti, ki odirajo ljudstvo ali ki so sploh veliki gospodje, zaničujejo duhovnike? Kaj so torej duhovniki krivi, ako bogatini njih naukov nič ne poslušajo? — Nasprotno pa vidimo prav povsod okoli duhovnikov zbrano ubožno delavsko ljudstvo. Menim, da ljudstvo uže vé, kdo mu dobro hoče. — Slišali ste tudi, koliko je cerkev storila za delavsko ljudstvo in kako mu je vselej branila pravice in pošten zaslužek.

„Cerkev je premalo storila, cerkev ni storila vsega, kar ji je Kristus naročil“, oglašuje se eden socijalnih demokratov. „Zakaj ni učila, da so vsi ljudje enaki in bratje?“

Lepo prosim! reče učitelj. Cerkev je to vedno učila, ali ljudje se niso naukov poprijeli. Saj tudi dandanes cerkev uči, da je oderuštvo in trganje zaslužka greh, da se ob nedeljah in praznikih ne sme delati, da se ne sme ubijati. — Toda ali jo ljudje poslušajo? Odirajo, trgajo zaslužek, silijo delavce na delo ob nedeljah, pobijajo se v dvo bojih in po vrhu še cerkev zasmehujejo, ker obsoja dvo boje. In glejte! Socijalni demokratje očitajo grehe sveti cerkvi. Ali je to po-

šteno? Bolje bi storili, če bi cerkev podpirali v skrbi za delavsko ljudstvo. — Cerkev, pravite, ni dala ljudstvu one prostosti, omike in bratstva, katero mu obetate vi. Dragi moji tovariši, popravljati in ocenjati in vse v nič devati, kar so drugi storili, je lahko, ali delati je težko. Vi pravite, da bodete delavskemu ljudstvu celega sveta dali prostost, omiko, bratstvo in blagostanje. Dobro. Toda pri nas delavsko ljudstvo ima že nekaj prostosti, omike, bratstva in blagostanja; pustite torej za prvi hip krščanske narode pri miru in pojdite v Azijo in Afriko, kjer živijo stotine milijonov ubogih delavcev, kateri še nimajo prav nobene prostosti ali omike in živijo v nepopisni siromaščini, umazani in goli do kože! Zakaj bi le vedno drugim popravljali, pojdite in sami kaj storite! Dela za omiko in prostost narodov je dovolj na svetu, čemu bi se torej le prepirali in ujedali med seboj? Na delo torej tovariši socijalisti v Afriko in Azijo, da vam ne pobero lavorike duhovniki (misijonarji), katere vi tako zelo devate v nič in zaničujete. Če si pa nič ne upate storiti sami, bodite tihi o drugih.

(Dalje pride.)

Iz Leonove oporoke.

Ali je cerkev sovražnica znanosti.

Sv. Oče piše: Ali je cerkev res sovražnica znanosti in omike? Ona je gotovo čuječa braniteljica razodete dogme, a ravno s tem postaja najzaslužnejša gojiteljica znanosti in vsake prave omike. Ne, ako se duh odpira sprejemu božjega razodetja večne resnice, se s tem človeška pamet nikoli ne zatemni, ampak žarki božanstvenega spoznanja krepe in jasne človeški razum ter ga v najvažnejših vprašanjih varuje negotovosti, dvoma in zmote. Sploh pa si je katolicizem v

devetnajstih stoletjih pridobil dovolj zaslug in slave v vseh znanstvenih strokah, da je prost takih očitkov, in da zavrne take lažnjive trditve.

Katoliška cerkev ima vendar to zaslug, da je krčansko modrost razširjala in branila, brez katere bi svet še zdaj taval v temi poganskega praznoverja. Ona je dragocene zaklade stare znanosti in omike ohranila in nam izročila, ona je ljudstvu ustanovila prve šole in zasnovala vseučilišča, ki še danes obstojajo in slove, ona je pod svojim ljubečim okriljem zbirala najzbornejše umetnike in je oživila najbogatejše, najčistejše in najslavnijeje slovo.

Ali je cerkev sovražnica svobode.

Cerkev da je sovražnica svobode? O kako izkvarjajo ta pojem, ki pod tem imenom pomenja najdragocenejši božji dar, in ga zlorablajo, da izgovarjajo z njim greh in razbrzdanost. Komur pomenja svoboda iznebitve od vsake postave in brzde, tega mora seveda cerkev grajati, kakor vsak pošten človek. Kdor pa razume pod besedo „svoboda“ razumno možnost, lahko in obilno dobro delovati po do ločbah večne postave, — in v tem obstoji človeka vredna in družbi koristna svoboda — ga v tem nihče bolj ne podpira hrabri in brani, kakor cerkev. Saj je ona s svojim naukom in s svojim delovanjem svet rešila sužnosti, ki je ožnanovala veliko postavo človeške enakosti in bratstva, ko je vsikdar sprejemala brambo slabotnih in tlačnih, ko je s krvjo svojih mučnikov kupila svetu krščansko svobodo vesti, ko je vrnila ženi in otroku dostojanstvo njih plemenite narave in jima dala nazaj delež istih pravic do spoštovanja in prava, in ko je mogočno pripomogla, da se je uvedla državljanska in politična svoboda narodov.

LISTEK.

Križ.

Črtica iz Bosne, hrv. spisal Ivan Lepušič IV.

Brat Mihael pred sodnikom.

Duhovnik je hotel med potom razrešiti pašine besede. Sklene, da ne bo povedal sodniku, da se je mudil pri paši. Ali težji je bil pristop k sodniku, nego li k paši, ker se je mnogo več ljudi nabralo pred hišo sodnikova. Vsakdo išče pomoči za kakega nesrečnika in nihče ne dohaja praznih rok. A kdor je nesel paši jedno možno cekinov, mora dati sodniku dve. A kaj naj počne duhovnik z onim jedinim križem?

Brat Mihael se z veliko težavo prerije do sodnika. Sodnik ga lepo vsprejme. Ko duhovnik pove svojo željo, začne sodnik modrovati:

„Povej mi, brat Mihael, povej mi, kaj sedaj mislim?“

„Gospodstvo tvoje! to veš samo ti in Bog“, odgovori. Poznal pa je dobro njegove misli, katere so počivale na rumenih cekinih.

„Glej ga no, dobri človek; pa kako moreš vedeti, kaj se skriva v duši brata Štefana. Ti ne moreš zanj jamčiti, da ni on kaj takega govoril. Kako naj se on danes opraviči?“

„Niti jaz, niti on, ampak samo ti,

dobri gospod, moreš rešiti ga verig“.

„Pa kaj misliš, da se poveljnik s toliko vojsko živi s travo in listjem? —

— Kako misliš, da sem dobil one le, ako ne od takih, ki so toliko krivi kot brat Štefan“.

„Tvoje gospodstvo! pri mojem življenju, ako najdeš pri bratu Štefanu počen groš! Ampak glej..., v tem križu obstoji vse naše blago...“ reče duhovnik in mu pokaže oni zlati križ.

Sodnik pogleda križ čez pipo in pogled se mu zmrača.

„A ima dvajset dram (turška mera) čistega zlata“, dostavi duhovnik.

Sodnik še enkrat pogleda križ.

„Zavij in deni sem le! Bode vže vedel Jud Jusup, koliko dram ima, ako se zamore pozlatiti grivo pašinemu vrancu, a kar je preveč, da odpre meni pašina vrata?“

„Da li je preveč ali ne; a kar ni sedaj, dobri gospod, bode kmalu. Bog ti daj zdravje in srečo! Ti nas boš zopet sodil, a naše njive bodo obrodile lepo pšenico. Kolikor je kristjanov po naših vaseh, vsakdo prinese mernik v tvoj hram“.

Sodnik se prime za brado in reče:

„Moja beseda odpre najmočnejša vrata; ali pazi, duhovnik, ker sem tvoje besede zapisal na ona ista vrata“.

(Dalje pride.)

Mislice — iskrice.

(Napisal: J. Volkov.)

Preveč postav, polno zmešnjav.

Brez začetka, ni napredka.

Kar je usiljeno, to ni umiljeno.

Pri mésu, vinu in pogači, povsod so radi pomagali.

Nikdar ne reče bele, ne črne, tudi če voz se v jamo mu zvrne.

V lepi kletki sita ptica, vendar stokrat sirotica.

Vsaka napaka, dá nekaj tobaka.

Se plaši svoje sence, tak ni za nas Slovence.

Še drobna mravlja, se v bran postavlja. (Pa narod!)

Moč velika je omika, če se dobro z lepim stika.

Kdor prav ne pazi, v črno zagazi. (Črno = slabo.)

Z medom maže, rado laže.

Še z ranjenim srcem vesel, s tem pravo boš struno zadel.

Kar ljubi, to snubi.

Pozor, pozor ve mlada leta! več kot vzmore vam svet obeta.

Bodi lep ali grd, slednjega stisne smrt.

Zdravje in poštenje, prvo premoženje.

Ne hodi v gozd, po sladek gozod.

Kje si za pet krvavih ran, še vseslovanske svatbe dan?!

Zmirom bil in zmirom bo, ubožec drugim pod petó.

Presitemu trebuhu, ni všeč pri belem kruhu.

Suh v prepiru, rejen v miru.

Bog oblači, Bog i slači.

Od brata do brata, odprta nam vrata. (Slovanom.)

Visoko leta, slabo obeta.

Dokler živ, pomanjkljiv.

O političnem delovanju.

Pravijo, da si prisvajajo cerkev pravice države in da sega v posvetne zadeve. Pa cerkev vendar ve in uči, da je njen božji ustanovnik zapovedal, naj se da cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega, in je s tem izrekel neizpremenljivo in vedno ločitev obeh oblasti, ki sta, vsaka v svojem delokrogu, neodvisni. In v duhu ljubezni, ki jo napolnjuje, hoče cerkev brez vsakega sovražnega namena stopiti na stran političnim oblastem, da deluje z njimi pač ob tistem predmetu, namreč človeku in družbi, ampak po drugem načinu in glede na tiste visoke smotre, ki odgovarjajo njenemu božjemu poklicu.

Trditev, da je cerkev častilakomna in gospodstvaželjna, je le staro obrekovanje, s katerim njeni mogočni sovražniki olupšujejo in izgovarjajo svojo nasilnost proti njej. Kdor brez predsodkov proučuje zgodovino, bo spoznal, da cerkev ni kršila prava, ampak da je po zgledu svojega božjega Izveličarja šestokrat branila žrtve, ki so trpele nasilje. To je pa delala, ker je njena moč v kreposti misli in resnice, ne pa v sili orožja.

Politične in cerkvene vesti.

Avstrijski državni zbor. — Seja dne 1. maja. V zbornici so se čuli zanimivi in poučni govori o žalostnih razmerah malega obrtnika.

V razgovoru je bila tudi nagodba z Ogersko, o kateri je rekel trgovinski minister baron Call: „Mi hočemo žrtvovati za skupne koristi, toda le v oni meri, v kateri nam tudi Ogrji pokažejo svojo prijenljivost. Mi želimo pravično in odkrito carinsko in trgovinsko nagodbo in carinski tarif, ki se pravično ozira na obestranske koristi. Nikakor pa ne pustimo, da bi bili po pogodbi brez orožja in obrambe.“ — Ogrji morejo sedaj izbirati ali pravično nagodbo ali nobene. Radikalne stranke na Ogerskem sicer že leta in leta zahtevajo gospodarsko ločitev od Avstrije. S to mislijo se prav lahko sprijaznimo tudi v Avstriji, ker nam je nagodba z Ogersko le v škodo!

Seja dne 2. maja. — Koroški poslanec Dobernig je govoril o položaju obrtniškega stanu ter ob enem o klerikalnih in pa duhovščini, ki baje poslovenjuje nemški rod na Koroškem. Svojim besedam pa ni niti sam veroval.

Avstrijske delegacije. — Včeraj so se sešle v Budimpešti delegacije. Predloženi skupni proračun za prihodnje leto izkazuje skupne potrebe 371,437.836 K, pokritja pa 6,385.464 K, torej čiste potrebe 366,052.372 K, ali za 8,237.407 K, več nego tekoče leto. V posebni predlogi zahteva vojni minister 38 milijonov za nove topove.

Stajerski deželni zbor je imel v soboto prvo sejo. Predloga o 14 milijon-skem posojilu mestu Gradec, je bila sprejeta z 36 proti 12 glasovom. Slovenski poslanci se ne udeležujejo.

Shod Vsenemcev. — Na Dunaju so imeli Vsenemci svoj peti shod. Udeležil se ga je tudi znani kričar Wolf. Ko je hotel govoriti, začeli so Schönerejanci na ves glas vpiti ter razbijati po mizah z vrčki in palicami. Zastoj so se trudili reditelji shoda, da bi napravili mir. Konečno se je Wolf usedel, ker je videl da mu ne puste priti do besede. Pa tudi tako sedečega niso pustili Schönerejanci v miru, marveč začeli so nanj metati štirioglate koščke sladkorja. Njegovi pristaši so zagnali hud vik in krik ter začeli vpiti „živio Wolf!“ Schönerejanci pa jeli so zvižgati in razbijati. Ko so hoteli reditelji nekatere izmed najhujših razsajalcev s silo spraviti iz dvorane, nastal je splošen pretep, palice so padale po hrbtih, pesti po glavah, trgli so si obleke, policiji pa se je še le po dolgem času posrečilo napraviti mir med pretepači, na kar je šele komisar razpustil shod. Živela vsenemška kultura! In tako kulturo hočejo ti ljudje nositi na Vshod!

Francija. — Framasonska vlada bo imela v novem državnem zboru večino od 20 do 30 glasov. Listi pišejo, da s tako večino ne more več dolgo vladati sedanje ministerstvo. Mnogo novih mandatov v drž. zboru si je pridobila zlasti krščanska republikanska stranka, katero priporoča Francozom tudi papež Leon XIII.

Anglija in Amerika. — Amerikanci hočejo premagati Anglijo s tem, da izpordinejo njeno trgovinsko brodovje iz svetovne trgovine. Zato se snuje med

amerškimi milijonarji zveza, katera bi po vseh velikih pristaniščih imela svoje brodeve in preskrbovala prekomorski promet za vse dele sveta. Vest o tem koraku ameriških milijonarjev je Anglijo bolj pretresel nego zadnji poraz v južni Afriki. Znamenje, da Anglija živi o prekomorski trgovini.

Revolucija na Kitajskem. — Ustaja v okraju Kendingen je prva posledica iztirjevanju odškodnine za storjeno škodo na življenju in imetju kristjanov na Kitajskem. Neki francoski duhovnik je bil obglavljen in njegovo glavo so nosili okrog nataknjeno na dolgem drogu. Odposlaniki velevlasti zahtevajo odločno, da se ustaja koj zaduši in francoski odposlanik je poslal svojega pooblaščenca na lice mesta, da stvar preišče.

Vojna v južni Afriki. — Dr. Leyda, poslanik burskih republik v Bruselju je izjavil te dni, da so se vsa mirovna pogajanja mej Buri in Angleži razbila. Uzrok temu je, ker se Angleži niso mogli odločiti, da privolijo v popolno neodvisnost burskih republik in da dobe prostost vsi burski vjetniki. Vsled nastopanja angleške vlade v Kapu pa so zdaj še bolj razdraženi že itak nezadovoljni Afrikanderji, kateri so grozili za slučaj, da se burski voditelji udajo angležkim predlogom, z notranjo revolucijo. Poseben izraz nevolje Afrikanderjev pa je ta, da so v severozapadnem delu kapske kolonije ustanovili nove male republike imenovane Langsberg, Calvinia in Keihardt, v katerih se zbirajo zdaj nove vojne čete Burov.

Novice.

Monsignor dr. Franc Nagl, imenovan škof tržaški. — Dne 29. aprila je bil pri dunajski apostolski nuncijaturi kanonični izpraševalni proces o monsignor Naglu, bodočem škofu tržaškem. V škofa bo posvečen še le po konzistoriju v juniju.

Instalacija v Št. Petru. — „Prim. List“ je že na kratko poročal, da smo dobili v Št. Peter novega župnika in dekana, preč. g. Jos. Pavletiča, župnika v Renčah. Vsprejeli smo ga dne 29. aprila in sicer zelo slovesno. Skoro vsi občinski odborniki z županom in dosedanjim župn. upraviteljem so šli prav v Renče, da vsprejmo novega dušnega pastirja, ter ga tako častno sprejmo v Št. Peter. Drugo ljudstvo in šolska mladina so pa pričakovali g. dekana pred vasjo, kjer je bil napravljen majhen slavalok. Drug velik in zelo okusno napravljen slavalok s pozdravnim napisom je bil postavljen sredi vasi. Ko se je g. dekan s spremstvom pripeljal (bilo je deset voz), pozdravil ga je najprej g. župn. upravitelj v imenu župnije dekanije, g. župan v imenu cele občine, g. nadučitelj v imenu šole in g. predsednik krajevne šolskega sveta na kar se je gospod dekan vsem skupaj srčno zahvalil ter obljubil, da hoče porabiti vse svoje dušne in telesne moči v prid in blagor izročene mu ljudstva. Nato so se vsi skupaj vrstili v procesijo ter šli v krasno ozajšano in razsvetljeno cerkev, kjer je bil slovesen blagoslov. Zvečer je bila v vasi razsvetljava, katere čar so poviševali umetni-bengalični ognji in raketi, vrli pevci so pa zapeli sredi vasi več krasnih pesmij.

V nedeljo je bila slovesna instalacija. Ljudstva se je zbralo od vseh strani ogromno število. Instaliral je novega g. župnika-dekana v pričo c. kr. okraj. glavarja grofa Attems-a in vse dekanijske duhovščine preč. g. monsignor dr. Jos. Gabrievič, kateri je v svojem krasnem, zares mojstersko dovršenem govoru razložil dolžnosti in pravice, katere ima duhovnik do ljudstva, in ljudstvo do duhovnika. Pri tem je priporočal vrlim Šempetercem, da naj ostanejo kakor dosedaj tako tudi zanaprej vedno zvesti in udani svojim dušnim pastirjem, zvesti sv. veri! Nato je bila slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo. Novemu g. dekanu, katerega smo Šempeterci z odkritim veseljem vsprejeli, kličemo: Bog Vas ohrani med nami do skrajne meje človeškega življenja v dušni in telesni blagor! Bog Vas živi!

Duhovniške vesti. — Č. g. Anton Pipan, kaplan c. kr. mornarice v Pulju, je imenovan za kaplana I. vrste.

Č. g. Andrej Mesar, podžupnik na Livku je imenovan za župnega vikarja v Lokavcu. Na njegovo mesto pride č. g. Franc Knava.

Grob papeža Leona XIII. — Po navadi večine papežev je sedanji papež že dal napraviti svoj nagrobni spomenik. Model je že izklesal Cavaliere Luchetti. Spomenik bode menda zidan nad vrati zakristije lateranske bazilike na Oltarni strani velikega oltarja. Na pokrovu je lev s prednjimi nogami na tujari, na desni je podoba vere z bakljo v eni roki in s sv. pismom v drugi; na levi je podoba resnice z eno roko na papeževem grbu. Napis se glasi čisto navadno: „Hic Leo XIII, P. M. Pulvis est.“ (Tu Leon XIII, papež. Prah je.)

Za „Alojzijevišče.“ Pri ženitovanju gč. Emilije Vodopivec z g. Fr. Zavadlav nabrali svatje 6 K (ravno toliko za „Šolski dom“), g. Emerika pl. Holzinger za kapelo 1 K.

Bog stotero povrni!

Šoll šolskih sester Notre Dame v Gorici je ministerstvo podelilo lastnost meščanske šole po predloženem načrtu.

Vojaško nadzorovanje. — Dne 5. t. m. je inspiciral tukajšnje vojaštvo fem. baron Suvovaty ob jako neugodnem vremenu. Vojaki so se vrnili z vaj popolnoma mokri.

Odlikovan slovenski arhitekt. — K nadvojvodi Francu Ferdinandu je bil povabljen slovenski arhitekt gosp. Maks Fabiani naš rojak iz Kobdilja na Krasu, da izvrši neke stavbne preuredbe nadvojvodove palače v Pragi. Gosp. Fabiani je imel sijajno ponudbo v Rusijo, a je odklonil, ker hoče še nekaj časa ostati v Avstriji.

Imenovanja. — Predsedništvo fin. ravnateljstva v Trstu je imenovalo fin. koncept. praktikanta Josipa Štreklja fin. konceptistom. Fin. koncept. dr. Fr. Darčiča davčnim nadzornikom in fin. vežbenika Karla pl. Nordis fin. koncept. in fin. koncept. dr. Adolfa vit. Boeckmanna fin. komisarjem.

Zgodovina Slovencev. — Večkrat se je že izrekla želja, da bi nam kdo podal temeljito in popolnoma zanesljivo zgodovino Slovencev. Takega dela do sedaj pogresamo in že ta okolnost nam kaže, da ga ni kar tako lahko izvršiti. Treba je, da dotični pisatelj dobro pozna in uporabi kaj raztreseno zgodovinsko gradivo. Še le potem mu bo de mogoče z uspehom lotiti se svojega dela. „Leonova družba“ v Ljubljani je sklenila, da hoče to gradivo za slovensko srednjeveško zgodovino spraviti na dan. Vsako drugo ali pa tretje leto izide po en zvezek (vsega skupaj najbrže deset zvezkov). — Gradivo je nabral ter ga bo de urejeval dr. Franc Kos, c. kr. profesor v Gorici. Začel se je tiskati prvi zvezek, ki bo de imel kakih 500 strani ter obsegal dobo 501—800 l. — V vsakem zvezku bo de „Uvodu“ kratek zgodovinski pregled dotične dobe in pa majhna ocena zgodovinskih virov tistega časa. Glavni del knjige bo de obsegal v kronološkem redu razvrščeno zgodovinsko gradivo. Na koncu vsake knjige se natise najprej natančen imenik oseb in krajev, potem pa imenik stvari. Prva knjiga bo de stala 8 K za neude, 6 K za podporne in 4 K za redne in ustanovne člane. Naroča se pri „Leonovi družbi“ v Ljubljani.

Deželni odbor isterski je razposlal po deželi zakonski načrt, po katerem naj bi imeli sicer občinski odbori pravico imenovati občinske uradnike, deželni odbor pa pravico imenovanja potrditi ali ne potrditi. Deželni odbor pozivlje županstva, da naj se o tem izrečejo.

Ta načrt je za hrvatske in slovenske občine zelo nevaren. Občinski uradniki bi postali slepo orodje laškega dež. odbora.

Rumunska šola v Istri. — Pred dvema letoma je isterski deželni zbor sklenil, da se v Šušnjevcu osnuje rumunska ljudska šola. Občina, pozvana, da se izjavi, izjavila se je proti osnovanju rumunske ljudske šole ter je zahtevala, naj se zasnuje ljudska šola s slovenskim učnim jezikom.

Vinska poskušnja. — C. kr. kmet družba namerava prirediti letos najbrže dne 25. t. m. deželno vinsko poskušnjo. Pripravljalni odbor v ta namen je že izvoljen. V ta odbor so izvoljeni za Brda gg. Ivan Fonzari v St. Mavru, Anton Jakončič v Gorici in Anton pl. Reja v Kozani. Za Vipavsko dolino in za Kras gg. Konrad Fabris v Gorici, Jos. Rubbia na Vogerskem in Jos. Fabiani v Kobdilju.

Vabilo. — Gospodje člani društva „Šolski Dom“ se uljudno vabijo na

občeni zbor, ki bo v četrtek 22. maja ob 11. uri predpoludne v prostorih „Šolskega Doma“ z dnevnim redom, ki ga določujejo društvena pravila. Letni računi bodo razpostavljeni osem dni prej pri podpisnem društenikom na ogled. — V Gorici, 5. maja 1902. — Dr. A. Gregoričič, predsednik.

Vabilo k občnemu zboru „Krojaške Zadrugo“ vpisane zadruge z omejeno zavezavo, kateri bo dne 22. maja t. l. ob 11/2 popoldne v prostorih „Goriške Čitalnice“. Dnevni red: 1. Računi za l. 1901. 2. Poročilo in predlogi načelnštva. 3. Poročilo in predlogi nadzorništva. 4. Volitev načelnštva in nadzorništva. 5. Morebitni predlogi.

V Gorici, dne 2. maja 1902.

Načelnštvo.

Na znanje: Računi za l. 1901 so vsakemu na vpogled v zadržni prodajalnici. — Obresti deležev za l. 1901 se bodo izplačevali po občnem zboru v prodajalnici. — Obresti se ne obrestujejo.

Razglas. — Razpisujejo se 4 prostori, vstanovljeni od vis. deželnega zbora v spomin ranjcega deželnega glavarja Nj. E. grofa Franca Coronini za brezplačno zdravljenje v prvi morski kopelji v Gradcu štiri ubogih skrofuloznih ali rakičnih dečkov oziroma deklic te dežele za dobo 50 dni pričeni s 1. julijem t. l.

Prošnje, ki morajo biti opremljene z mnenjem občinskega zastopstva in spričevalom pristojnosti prosilcev v kako občino Goriške in Gradiške, kakor tudi se spričevalom ubošta in boleznih prosilcev z dravniskim spričevalom, naj se vlagajo pri deželnem odboru do 20. maja t. l.

Prve črešnje. — Včeraj smo videli na goriškem trgu prve črešnje, katere so prodajali po 2 vinarja vsako.

Umrla je včeraj previdna se sv. sakramenti Marija Golob iz Rakovca na Tominskem, delavka v Stračicah. Bila je svakinja odbornika delavskega društva Matevža Bernika. Trpela je zelo pa je vse prenašala z izgledno krščansko poterpežljivostjo. N. v. m. p.

Katoliško politično društvo se je ustanovilo za Ajdovski okraj. Predsednikom je izvoljen gosp. Jože Vouk, posestnik in podžupan v Dobravljah.

Dogodki v Tumovem „Pevskem in glasbenem društvu“ v Gorici. — Danes se govori po mestu o žalostnih dogodkih v tem društvu. Da se je moralo kaj posebnega zgoditi, sklepali smo že iz zadnje „Soče“, ki je pri naštevanju društvenih učiteljev izpustila prejasno ime: **Stele**. Mi smo že od začetka pisali proti temu društvu, za katero nabirajo „naprednjaki“ po celi deželi in kličemo danes z vso resnostjo: Stariši, pazite na svoje sinove in hčere!

O tem bomo še obširno govorili!

Kdo je gospodar v „Goriški ljudski posojilnici“ in „Trg-obrtni zadrugi“? — „Gorici“ je v zadnji št. pošteno preresetala gospodarstvo v teh dveh „naprednih“ zavodih. Pričakovali smo, da bo vodstvo obeh zavodov na to odgovorilo. To pa se ni zgodilo. Pač pa odgovarja Gabršček! Iz tega sklepamo, da je zdaj Gabršček voditelj ne samo „napredne“ politike, ampak tudi „naprednih“ denarnih zavodov.

Dr. Mraulag še živi! — V zadnji št. „Prim. Lista“ se nam je vrnila pomota. Župan pri Sv. Lenartu v Slov. Goricah na Štajerskem, ni bil dr. Mraulag, ampak njegov brat. Le-ta je bil ob enem kontrolor in knjigovodja pri nemški posojilnici pri Sv. Lenartu. Po njegovi smrti (pred dvema mesecema) so našli primanjkljaja v blagajnici okolu 200.000 K. Bil je istega duha, kakor njegov brat, znani dr. Mraulag, „naprednjak“ z dušo in telesom! Taki so „napredni“ junaki, ki blatijo duhovščino, kakor delajo gg. okolu „Soče“, „Primorca“ in „Slovenskega Naroda“!

Iz Vel. Žabelj. — Piše nam somišljenik: V naši občini so nekteri „naprednjaki“ zelo izvežbani v računstvu. Iz ničle (0) so naredili eni: 2000 K, drugi: več kot ima katera-koli „punca“ v vasi dote, tretji 1000 K, četrti: kolikor velja en par volov. Ko so pa konečno račun sklepali, prišli so vsi na prvotno ničlo. Zatorej pozor! Kdor ima kak zelo zamotan ali težak račun, ve zdaj kam obrniti se.

Iz Livka se nam poroča, da sta umrla v tamošnji občini dva reveža, en moški in ena ženska, ki sta ob času boleznih trpela strašno pomanjkanje v hrani in odeji. Dopisnik graja g. župana, vodjo liberalcev, da premalo skrbi za uboge.

Koga se bojmo. — „Ne bojim se ne Boga ne hudiča!“ rekel je nedavno mlad gospodič, ki se je peljal v poštnem vozu. „Hudiča so ne bojim, ker ga ni“, pravi, „in Boga pustim v miru, ker me tudi Bog pusti v miru in tako se jaz nobenega ne bojim“.

Vse se na to smeje in glasno krohoti, kakor je to navada, kedar kdo kakšno debelo ali neumno vrže.

V vozu je bil tudi priprost kmet, kateremu ni nič ugajalo neumno govorjenje.

„No, prijatelj!“ reče temu eden pričujočih gospodičev, „kaj pa vi, koga se pa vi bojite?“

Mož odgovori: „Jaz se bojim Boga in vseh tistih, ki se Boga ne bojé“.

Na te besede je vse utihnilo in umolknilo.

Pozor pred soc. demokrati. — Iz vseh krajev sveta se poroča o velikih sleparijah soc. demokratov pri društvenih blagajnah. V zadnjem času je sodrug Fr. Gresti v Tridentu na Tirolskem ogoljufal soc. demokratiška društva za velike svote. Delavci, pozor!

Socijalna demokracija hira. — Do lani je društvo soc. demokratiških rudarjev v Nemčiji štelo vedno več udov nego društvo krščanskih rudarjev. Lani pa je krščansko društvo, štelo 38.000 udov, soc. demokratiško pa le 28.000.

Socijalnodemokratiški krst. — Na velikonočni pondeljek je zasramovalo socijalno demokratiško društvo v Portomaggiore na Laškem sv. krst. K tej svečanosti(?) prišli so zastopniki bližnjih socijalno-demokratiških društev in tudi godba. V draštveno dvorano prinesli so ob določeni uri troje otročičkov socijalnodemokratiških starišev zavite v rudeče plenice in tudi botri in botre so bili popolno rudeče oblečeni. Službo celebranta opravljal je znan socijalistiški voditelj in sicer je krstil otroke z vinom in rabil pri tem besede: Krstim te v imenu Karola Marksa. Hm, vera je zasebna stvar?

Žaljiva očitjanja proti dr. Šusteršiču se preklicujejo. — Glavno glasilo nemških narodnih naprednjakov „Ostdeutsche Rundschau“ preklicuje v št. z dne 5. maja vsa žaljiva očitjanja proti dr. Šusteršiču in dr. Kreka. Odgovorni urednik Richter pravi: „Po informacijah, katere so mi došle, ne morem več vzdrževati v onih člankih priobčenih očitjanj, posebno ne glede dr. Šusteršiča, da ima umazane roke in da je v zvezi z utajevanjem davščin. Zato preklicujem ta žaljenja in obžalujem, da so bila sprejeta v moj list“.

Tako „Ostdeutsche Rundschau“! Pošteno bi bilo, ko bi tudi „Slovenski Narod“ in „Soča“ vse preklicala, kar sta neresničnega pisala o dr. Šusteršiču.

Na št. Viškogorski planoti. — Veselje je sprehajati se po naši prijetni planoti in gledati krasno pomladansko cvetje, če zraven tudi pomislimo, da prirejamo veselice s plesnim „venčkom“ — mladini v vedrilo in zabavo. 13. t. m. priredili smo gorski „naprednjaki“ veselico s plesom, da so si naši fantje celo noč „vedrili“ glavice. Od raznih strani prihitela je tudi naša „vrta“ emancipija. Istotako so priredili „vrli“ sokoli na Slapu dne 27. aprila. Le tako naprej! da bo imela naša mladina temveč prilike zapravljati denar po krčmah, zóravlje in ob enem poštenje.

Ponikovski „kmetič“ je pred kratkim napadal v „Soči“ in „Primorcu“ bratovščino, katere ustanovnik je č. g. Kodermac na Ponikvah. Na koncu kliče ženskam: „Babe neumne, kupite raje kafe in kak pisan predpasnik!“

E, „kmetiček“ — krčmarček, kako hudo ti dene vsak vinar, kateri se izda za bogoljubne namene, ki ne pride v „prosvitljeni“ krčmarski žep. Ali bi ne bil lahko zračunil koliko naša uboga mladina lahko mišljeno zapravi po krčmah? Recimo: Na št. Viški gori je bila vstopnina 1 K 60 vin., za pijačo in drugo je šlo najmanj 4 krone, torej skupaj 5 kron 60 vin. Oj ljubi kmetiček, povej mi, koliko časa se mora ubogi mladenič truditi za gori imenovani znesek, ko se pri nas navadno plačuje delavcu po 60 vin. na dan? Ali ne ravno celi teden, da se more v nedeljo udeležiti „napredne“ veselice? A v pondeljek, ko vže težko prisluženi novci počivajo v krčmarjevem žepu, vrača se mladenič duševno in telesno onemogel domu.

Želeti je, da bi se požrtvovalni rodoljubi zavzeli za to, da bi vstanjavljali

društva, ki bi mladino odvrčala od krčem in ostudne razvade popivanja ter vsaj vsaki mesec enkrat zbirali ljudi v društvenih prostorih in bodrili s poučnimi govori in drugim predavanjem. Sedanje plesne zabave naj bi se nadomestile za dramatičnimi igrami, kar bi delavcu služilo tudi v razvedrilo duha. — Sedanja društva, ki vzdržujejo liberalno časopisje in ki prirejajo edino le plesne veselice in „venčke“, vničujejo gmotno in moralno našo mladino!

Gorski rojak.

Kaznovani Ločnižanje. — Znano je, da so v goriški okolici Ločnižanje plesu zelo nagneni, zlasti še, ker jim po njih nazorih prirejanje plesov donša obilo gmotnega dobička. Pred dvema letoma so začeli — proti navadi in cerkveni zapovedi — plesati že velikonočni pondeljek. Tudi letos so se veselo sukali in zlasti iz mesta obilo ljudstva privabili nele velikonočni pondeljek, nego tudi velikonočni torek, dasi je takrat naš pokojni prevzvišeni nadpastir ležal na parah, in kljub temu tudi, da so takrat že razsajale osepnice med otroci in so bile vsled tega šole zaprte. Hoteli so še pozneje po sili plesati, a zdi se, da so jim merodajne oblasti to zabranile. Osepnice pa nele ne pojenjavajo, nego čedalje buje razsajajo in sicer prav od onega dne, ko je g. župan v „Gazzettino popolare“ zatrjeval, da je zdravstveno stanje v Ločniku skoro normalno, kajti od 28. aprila do 5. maja jih je umrlo nič manj kot 9, reci: devet! Ali ni to očitna kazen božja? Ker se zanaprej k osepnice pridruži po hišah še smrad zaradi sviloreje, bati se je res najhujšega.

Vinska kupčija v Brdih. — Poročajo nam iz Podsobotina, da imajo tamošnji kmetje še obilo izvrstne kapljice po kletih. Da ni dovolj kupcev, dasi je bil lanski pridelek prav dober, je največ kriva nerodna in strma cesta. Čas bi bil, da bi čestni odbor začel razmišljati o tej zadevi. Naravna cesta iz Podsobotina v Pevmo bi bila vžtric potoka Pevmice. Može, ki ste za to poklicani, zganite se! Cesta je nujno potrebna, ker drugače bo zavladala med ljudstvom revščina.

Iz Dornberga se nam piše: Gosp. Luznik nam je razkazal novo svetilnico. Njena luč je zelo lepa, ter močna za 25 petrolejk, razsvetljava pa jako cena. Luč je pripravna za notranje in zunanje prostore, gori mirno in veter ji ne škoduje; jako pripravna je tudi za razsvetljevanje cerkva. Ako je par takih svetilnic v cerkvi, pa se vidi v vsakem kotu, tako, da vsak lahko bere. Občina naroči nekaj takih svetilnic za razsvetljava naše vasi.

Podpora za nakup semena. — Občinska oddelka Cerkljanski Vrh in Masora sta dobila od c. kr. glavarstva v Tolminu podpore skupno 200 K za nakup semena poljskih pridelkov. Občina Novake pa je dobila od istega okr. glav. podporo 300 K za popravo občinske poti.

Državna podpora. — Poljedelsko ministerstvo je dovolilo za napravo novega vodovoda v Zakrižu pri Cerknem podpore 5150 K. V ta namen so dobili leta 1900 tudi 400 K deželne podpore.

Prošnje za državno podporo sta pa vložili tudi vasi Pluzna in Kojca oboje v županiji Cerkno. Pluzna je dobila tudi l. 1900 400 K deželne podpore a Kojca l. 1901800 K. Nadejati se je, da bo tudi za te dve vasi država naklonila primerno podporo.

Sklep VI. šolskega leta zidarske šole v Renčah. — V nedeljo ob 3 $\frac{1}{2}$ uri popoldne se je vršil v lepo okrašeni sobi v Renčah sklep VI. šolskega leta tamošnje zidarske šole.

Nova šola v Vrtojbi. — Dne 28. m. m. se je blagoslovila nova šola v Vrtojbi. Slovesnost je počastil s svojim prihodom gospod namestnišveni svetovalec grof Attems, g. Fr. Finžgar, okrajni nadzornik in mnogo drugega občinstva. Po blagoslovljenju so govorili č. g. Edv. Štrekelj, za njim grof Attems v lepi slovesščini, potem g. Finžgar in k sklepu g. nadučitelj Zorn.

Iz Štanjela. — Dne 30. p. m. zvečer smo bili v velikem strahu, da nam utegne drugo jutro slana pokončati naše nove vinograde. Do ene popolnoči je pihljal na lahko veter, ter nam dajal upanje, da slane ne bo. V kolikor toliko pripravljani za zažiganje, smo čakali se strahom jutra. Proti jutru 1. maja se je

mraz poostiril, nastala je popolna tihota, začelo je zmrzovati. Hiteli smo pred solničnim vzhodom zažigati po vinogradih ob Branici in po nevarnih krajih kraških. A žali Bog vse ni nič pomagalo. Kar je vinogradov nizko ležečih ob Branici, so vsi vsled slane končani. Marsikdo si je 1. maja v jutro utrinjal solze nad zgubljenim upanjem na povoljno vinsko letino. Za posameznike je ta nesreča tu neznosen udarec. Ima n. pr. posestnik iz Kobdila vinograd, nov nasad, ki mu je imel letos v prvo roditi. Trudil se je, da ga z zažiganjem reši slane. Pričakoval je po sodbi skušenih kmetovalcev do 30 hl vina. Slana mu je vinograd požgala tako, da je vse uničeno. Niti na vsaki trti ni ostala ena mladika zdrava. Tako je uničenih mnogo nasadov. Žalost in obupovanje je veliko. Zlasti ker so imeli ljudje nad novimi nasadi prav posebno veselje in se res zanje veliko trudili. Stare trte so itak vsled uši popolnoma uničene. Kar je više ležečega je le deloma, oziroma nič poškodovano vsled slane. Veliko škodo je na sploh napravila huda burja prejšnjega dne. — Je-li kaka podpora v olajšanju raznih bremen vsled te nesreče mogoča? Kaj vkreniti, da se doseže?

Občinske volitve v Dolenjah ob Idriji. — Prejšni teden so se izvršile občinske volitve v Dolenjah ob Idriji. Tudi tukaj sta si stali nasproti dve stranki, namreč stranka rudečih „Legashev“ in patrijotično-avstrijska stranka. Zmagala je zadnja, če tudi se je prva trudila, da bi celó z denarjem dobila za sé glasov. V prejšnjem starešinstvu je bilo veliko „Legashev“, ali pri sedanjih volitvah prodl ni nujen teh ljudi. Čudno se čita med „Legashev“ tudi ime Jakončič. Oče in mati sta bila Slovenca a sin zašel je med „Legashev“. Puro sangue!

Bohinjska železnica. — Gradnja bohinjskega predora je oddalo ministerstvo tvrdki Ceconi. Ker se delo v kratkem prične, bodo ljudje pri tem lahko mnogo zaslužili.

Slov. kat. akad. društvo „Danica“ na Dunaju je v svoji seji dne 1. maja 1902 sestavila sledeči odbor: Predsednik: cand. iur. Matija Lavrenčič. Podpredsednik: stud. iur. Lovro Pogačnik. Tajnik: stud. iur. Franjo Schaubach. Blagajnik: stud. phil. Rudolf Pregelj. Knjižničar: stud. phil. Ivan Grafenauer. Arhivar: stud. phil. Josip Pavlin.

Iz Evrope v Ameriko po zrakoplovu. — Santos Dumont izjavlja, da se bo v 10 letih zrakoplovstvo povzdignilo na tako višino, da se bodo potniki potem zrakoplovov prevažali iz Evrope v Ameriko, kar bo seve dosti hitreje, nego s parniki.

Nove vrste parobrodov. — Angleški inženjer Kamp je iznašel novo vrsto parobrodov, kateri bodo vozili tako hitro, da bodo prevozili v 4 dneh atlantsko morje.

Gospodarski nauki. 1. Cepljenje trtij v zeleno. — Najstariš način je cepljenje v sklad na členu. Na podlagi poišče se primerno mesto. Mladiko se na to kaka 2—3 cm. nad členom, kamor hočemo postaviti cepiči, odreže. S tem odstranimo gornji del, ki bi se nam zadeval, kedar bi naredili pravo zarezo. Izmed cepičev, ki jih hranimo vedno v mokri cunji, odberemo si tako debelega, kakor je podlaga ter ga pridržimo v levici. Na to prerežemo divjo mladiko na členu tako poševno povprek, da odstranimo divje oko, ohranimo pa vilice, katere treba že prej prikrajšati. Ta prereza bodi prilično trikrat tako dolga, kakor je mladika debela. Ena tretjina zareze nahaja naj se nad členom, drugi dve tretjini pa pod členom. Brž za tem prerezati je cepič, toda tako, da mu odstranimo vilice, ohranimo pa oko. Prereza na cepiču mora biti ravno tako, kakor na podlagi. Ne smemo je pa popravljati in če se nam ni posrečila, narediti jo je popolnoma novo. Cepič pritrđi se na to s palcem k podlagi. Isti čas se ovije z desnico gumijev trakec okolu cepljenega mesta ter se z njim cepič dobro pritrđi k podlagi.

2. Kedaj naj zveplamo. — Prvikrat naj se zvepla, ko je mladje še kakih 10 cm. dolgo, drugič po 2 al 3 tednih, tretjič, ko se je pokazala bolezen. Zveplati je treba tolikokrat, dokler ne vničimo popolnoma bolezn. — Nekatera leta in v nekaterih krajih je treba tudi deset in večkrat zveplati. Seveda se zvepla proti zadnjemu le obolelo grozdje.

3. Kako čistiti vino. — Ako pride gnilo grozdje med zdravo, se vino nerado čisti in je raznim boleznim podvrženo. Posebno rado zavre. Tako vino je treba večkrat prelakati. Če to ne pomaga, moramo rabiti želatino, ribji klej, jajčni beljak, špansko zemljo. Z želatino se vzame vinu tudi nekaj barve in tanina (čreslovine). Prav motno vino se čisti s špansko zemljo, katere se vzame do $\frac{1}{4}$ kg na vsakih 100 l. vina. Na vsak način in najhitreje se pa doseže zaželjeni cilj s precejanjem ali filtriranjem.

4. Kako oživiti slabo raščo trt? — Ako zapaziš, da trta slabo poganja in se sploh počasno razvija, povspešiš lahko njen hitreji razvoj s tem, da pomešaš 25—50 gramov sodovega nitrata s suho zemljo in s to zmesjo posuješ drobne trtne koreninice, v kateri namen pa je treba, da zemljo okoli trte nekoliko odkoplješ.

5. Čiščenje drevja. — Drevje ne vspeva, ker nima ljudstvo pojma o dobrem oskerbovanju. Drevje je treba pridno snažiti, drugače se precej porase z mahom in z lišaji. Po vrtovih je drevje navadno tudi pregosto. Visokodebelno drevje mora biti najmanj do 12 m., oddaljeno drugo od drugega, vejevje pa primerno obrezano, da more solnce od vseh strani do njega. Mlademu drevju je ob saditvi dobro postreči in mu potem dobro gnojiti. Pred vsem moramo drevju nepotrebne, slabe, poškodovane veje iztrebiti, mah, lišaje in stari lubad po možnosti ostergati, jeseni pa namazati z apnenim beležem steblo od tal gor tako daleč, kakor mogoče. Beležu se lahko primeša krvi, da se bolj prime. Spomladi poskropimo drevje vsaj enkrat z 2% raztopino bakrene galice, kakor trte. Posekati moramo vse slabo rastoče drevje, da ostalo dobi prepotrebne solnce in zraka. V gostih, senčnih sadovnjakih drevje ne more roditi.

Listnica: Dopisniku g. I. Š. v R.: Zdi se nam vsaka beseda zastoj. Počakajmo nekoliko! Razmere se bodo v kratkem zjasnile.

Jour fix vsaki četrtek ob 2 uri v delavski sobi.

Socijalne drobtinice.

O zasebni lasti. — 34. Človeška lastnina je z ozirom na Boga podobna najemom, katere so v prejšnjih časih imenovali fevde (feudum).

Fevdi (nemški: Lehen) so bila posestva, katera so dajali kralji in cesarji knezom, grofom, vojvodam itd. v deden najem. Ti fevdi niso bili popolna lastnina, ker so bili odvisni od kralja, vendar so imeli mnogo lastninskih lastnosti, da so se od popolne lastnine le malo razločevali. Knezi in grofje so bili podlastniki in so razpolagali nad dohodki in sadovi dotičnih posestev, kralji ali cesarji pa so bili lastniki posestev samih t. j. direktni lastniki. V znamenje odvisnosti in zvestobe so knezi izkazovali kraljem osebnim in gmotne usluge. Ti fevdi so v našem času skoraj povsod izgubili veljavo, ker so se ljudje po novih postavah odkupili od knezov in grofov in postali svobodni.

Kralj vseh kraljev je Bog. Mi smo Njegovi podložni najemniki. Posestva, katera imamo v lasti, so Božji fevdi. Dolžnosti, katere imamo glede pozemeljskih dober z ozirom na Boga, primerjati smemo deloma osebnim uslugam, kolikor jih zahteva človeška narava, deloma gmotnim uslugam, kolikor jih zahteva narava pozemeljskih dober, ki so ustvarjena Bogu v čast in slavo. Mi smo podlastniki in razpolagamo le nad dohodki in sadovi pozemeljskih stvari, ker le-teh vničiti ne moremo. Bog je direkten gospodar stvari samih, ker jih je iz ničā vstvaril, pa jih lahko tudi v nič spremeni.

Razloček med človeškimi in Božjimi fevdi pa je ta: 1. Fevde so kralji in cesarji podeljevali knezom in grofom. Božje fevde pa si človek sam pridobiva po načinu, ki je v naravnih zakonih določen.

2. Zakonito pridobljeno lastnino človek lahko tudi proda. Iz tega sledi, da je človek-lastnik tudi nekaj direkten gospodar. Tega pri fevdih ni! Knezi in grofje niso imeli direktne lasti in torej tudi niso smeli dotičnih posestev podeljati.

Za kratek čas.

Kako je kočijaž Štefan stregel pri mizi. — Pri nas vedo, da imajo gospodje, ki malo ali nič ne slišijo, neke vrste rog, ki ga nastavljajo na ušesa, da boljše slišijo. Tega pa niso vedeli v deželi, od koder je bil kočijaž Štefan doma. Nečega dne je moral Štefan streči gosposdi pri mizi. Navzoča je bila gospa, ki ni skoraj nič slišala. Štefan prinese na mizo grah ter ga ponudi gospej rekoč: „Gospa, grah!“ Gospa ne sliši. Štefan bolj na glas: „Gospa, grah!“ Nobenega odgovora! Štefan na ves glas: „Gospa, grah!“ Gospa, ki je imela pri sebi rog, ga brž nastavi menceč, da jej bo Štefan kaj povedal na uho. Štefan pa, ki ni videl še take priprave, misli, da bo gospa na ta način vzela, dvigne krožnik ter strese grah v rog....

„Centralna posojilnica“ v Gorici,

registрована zadruga z omejeno zavezo, sprejema **hranilne vloge**, katere obrestuje po 4½ polumesечно; nevdignene obresti pripisuje konec leta h glavnici. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Daje **posojila** udom na osebni kredit po 6% in na vknjižbo po 5½. Sprejema **člane** z glavnimi deleži po 200 K in z opravnimi deleži po 2 K.

Otvorja članom tekoče račune, katere obrestuje po dogovoru. Za nalaganje in vračanje so na razpolago položnice c. kr. poštne hranilnice, tako da je mogoče poslati denar brez poštne stroškov.

Uradne ure so vsak delavnik od 8—12. ure zjutraj in ob ponedeljkih in četrkih tudi popoldne od 2—4 v ulici Vetturini 9.

Ivan Bednařik
priporoča svojo
knjigoveznicu
v Gorici
ulica Vetturini št. 3.

„Krojaška zadruga“,
vpisana zadruga z omejeno zavezo
v Gorici,

Gosposka ulica hiš. št. 7.
VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izbi, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce. Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.
Cene so stalne brez pogajanja.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo
prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače na primer: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goršice (Senf.) Ciril-Methodovo kavo in Ciril-Methodove užigalice. — V zalogi se dobé tudi testenine tvrde Žnideršič & Valenčič v lirski Bistrici, ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,
trgovec v Semeniški ulici h. št. 1.
(v lastni hiši)

Naznanilo.

Podpisaneec večletni hotelier v Pulju, naznanjam sl. občinstvu, da sem otvoril svojo, po najnovejših zahtevah urejeno in opremljeno

kavarno „Central“

na Travniku. V njej bo p. n. gg. gostom na razpolago poleg treh biljardov tudi okoli 100 časopisov najrazličnejše vrste. Zagotavlja najskrbnejšo postrežbo v vsakem obziru, prosim blagohotne podpore z obiskovanjem ter se beležim z vsem spoštovanjem udani

Filip Pečenko.

P. S. Ako kdo izmed gospodov ni prejel naznanila, kateca sem razpošiljal te dni, prosim da mi blagohotno oprostí.

Učenec,

star vsaj 14 let, krepak in pošten, se sprejme takoj pri **Mihaelu Pipanu, sodarskemu mojstru v Škofjiloki, Kranjsko.**

Za vsacega nekaj!!

dobi se v zalogi trdke

I. Zornik, — Gorica
Gosposka ulica št. 7,
prva in edina slovenska trgovina za modno blago.

Najboljše, največje in najcenejše skladišče vsakovrstnega perila, srajc za hribolazce in kolesarje vsake velikosti, jopice za telovadce, krasnih kravat v vsakem slogu, nogovic, rokovic, životnikov (modercev), solčnikov, pihalk, dežnikov, blusen, spodnjih kril, divnih okrasov za obleke, svil za obleke in bluse, vseh potrebščin za vezenje.

Priporočevalno najboljše kupovališče za g. šivilje in krojače.

Naročila za izdelovanje perila (za gospode), in modercev po vsakej meri in zahtevi izvršujejo se točno.

Lekarna

Cristofoletti v Gorici

Prave in edine žel. kapljice z znamko sv. Antona Padovanskega.

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice uredijo redno prebavljanje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. — Okrepé želodec, storé, da zginé v kratkem času omotica in životna lenost (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek raje je.

Cena steklenici 60 vin.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitev in pošiljatve pa jedino le v lekarni

CRISTOFOLETTI
v Gorici.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici, ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krčmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Teodor Slabanja,

srebrar,

v Gorici, ulica Moreli 12,

priporoča prečast. duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod in orodja. Pripravo cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem, da daje tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Naznanilo!

v tvornici piva
I. Goriupa v Gorici
na Tržaški cesti (Via Trieste)
se prodaja
ječmenove tropine za
živinsko krmo.

Krojaška mojstra Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. J. Kopača pri okr. sodniji,

izdelujeta

vsakovrstne obleke za moške po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priporočata se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini in učencem srednjih in ljudskih šol za obilna naročila.

Karol Drašček,

pečovski mojster na Koprnu v Gorici odlikovan z častno diplomom najvišjega priznanja jubilejne razstave na Dunaju l. 1898. In v Gorici na razstavi l. 1900 s zlato svetinjo izvršuje naročila vsakovrstnega pečiva, tudi najfinejšega, za nove maše in godove, kolače za birmo in poroke itd.

Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov. — Priporoča se za nje svojim rojakom v mestu in na deželi najuljudneje.

Konjedic & Zajec v Gorici

pred nadškofijo št. 5. Via Caserma št. 15.

Za vinorejce!

Peronospora škropilke najboljše vrste in njih posamezne dele, cepilne nože, gumijevе trakove za zeleno cepljenje črne in rujave, zajamčene kakovosti. Pocinkane ograjne mreže in trnjeva šica!

Za stavbarje!

Za čas stavbe priporočata svojo veliko zalogo vseh stavbenih potrebščin, kakor: cement, stavbene nosilce, vse potrebne okove, orodje itd. itd.

Nizke cene!

Postrežba poštena!

Najboljše stiskalnice

za vino in za oijke so naše stiskalnice „HERKULES“, najnovejšega in izvršnega sestava s strojem za dvostruki in trajni pritisek; zajamčena največa uporabnost, večja od vseh drugih stiskalnic.

Najbolje samodelujoče škropilnice za trte patentirane

„SYPHONIA“

katere delujejo same, ne da jih je treba goniti.

Mlini za grozdje, sadje in oljke. Robkalnice z mastilom za grozdje. Plugi za vinograde. Stroji za sušenje sadja, kakor tudi za vse pridelke rastlinske, živalske in rudne. Stiskalnice za seno, slamo itd. na roko. Mlatilnice za pšenico, čistilnice, rešetalnice, mečkalnice za krmo, ročni mlini za žito v raznih velikostih in vsi drugi gospodarski stroji. — Izdelujejo in prodajajo z jamstvom kot posebnost najnovejšega, izbornega, istinitnega pripoznanja najboljšega in odlikovanega sestava

PH. MAYFARTH in dr.

e. in kr. izključno privilegovane tvornice gospodarskih in vinarških strojev na Dunaju, II, Taborstrasse št. 71.

odlikovani v vseh državah sveta z 450 zlatimi, srebrnimi in častnimi kolajnami. Ilustrovani ceniki z mnogimi pohvalnimi pismi franko. — Razprodajalci se iščejo povsod, kjer še nismo zastopani. — Čuvaj se ponarejanja.